

Standardy Ochrony Małoletnich w ośrodkach kuratorskich jako skuteczne narzędzie ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Małgorzata Wojciechowska^a , Mateusz Korzeniowski^b

^a Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna,

^b Ministerstwo Sprawiedliwości

Artykuł omawia wprowadzone ustawą o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich Standardy Ochrony Małoletnich (SOM). Wskazano przepisy ustawy, które tworzą katalog szczególnych środków ochrony małoletnich. Dalej omówiono ideę wdrożenia Standardów Ochrony Małoletnich i zasady, jakie muszą one spełniać zgodnie z wymogami ustawodawcy. Wskazano, iż istnieje katalog uniwersalnych zasad właściwego traktowania dzieci przez dorosłych opiekunów, mających swe źródło w Konwencji o prawach dziecka. Dalej wyjaśniono przepisy i zasady funkcjonowania ośrodków kuratorskich, które – z racji prowadzonej tam działalności wychowawczej, terapeutycznej, profilaktycznej i kontrolnej – zaliczają się do podmiotów ujętych w art. 22b ustawy o ochronie małoletnich. W ostatnim rozdziale omówiono trudności i wyzwania rozwojowe, z jakimi mierzą się nieletni, i wyjaśniono szczególną rolę SOM w ośrodkach kuratorskich – i to zarówno od strony zabezpieczenia ich praw i bezpieczeństwa w kontakcie z dorosłymi opiekunami oraz innymi wychowanymi, jak i zabezpieczenia osób dorosłych oraz innych wychowanków przed zachowaniami nieletnich. Z tej perspektywy wskazano najistotniejsze elementy, które powinny znaleźć się w Standardach Ochrony Małoletnich w ośrodkach kuratorskich.

Słowa kluczowe:

Standardy Ochrony Małoletnich; ośrodki kuratorskie; nieletni; prawa dziecka

1. Wstęp

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw była ustawą nowelizującą, która zmieniła m.in. Ustawę z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, w tym także jej tytuł, dodając drugi człon „o ochronie małoletnich” (Dz.U. z 2024 r., poz. 560, 1228, dalej: ustawa o ochronie małoletnich). Nowelizacja wprowadziła zatem rozszerzenie przedmiotu pierwotnej ustawy na „ochronę małoletnich”, co jednocześnie podkreśliło kompleksowy charakter zmian mających na celu zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa (Druk sejmowy nr 3309). Obok szczególnych środków ochrony przed przestępczością seksualną wprowadzono katalog szczególnych środków ochrony małoletnich, którymi są:

1. ocena prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego;
2. Standardy Ochrony Małoletnich;
3. analiza zdarzeń, w wyniku których małoletni na skutek działania rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
4. Krajowy Plan Przeciwdziałania Przemocy na Szkodę Małoletnich oraz Krajowy Plan Przeciwdziałania Przestępstwom Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Małoletnich;
5. kontrola wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 21 oraz art. 22b ustawy o ochronie małoletnich.

Artykuł 21 wskazanej ustawy nakłada na pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz osób zatrudnianych i dopuszczanych do takiej działalności przed nawiązaniem z tą osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej ze wskazanymi wyżej obszarami obowiązek uzyskania informacji, czy jej dane są zamieszczone w rejestrze z dostępem ograniczonym lub w rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja ds. przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w rejestrze. Ponadto przed zatrudnieniem osoba taka ma obowiązek przedłożenia pracodawcy lub innemu organizatorowi informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a

i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz. 1939), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego. Ubiegający się o zatrudnienie lub prowadzenie omawianej działalności cudzoziemcy przedkładają pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi (szerzej obowiązki nałożone na obywateli państw innych niż Polska omawiają przepisy art. 21 ustawy o ochronie małoletnich w ust. 4–9).

Standardy Ochrony Małoletnich znajdują się w rozdziale 4b ustawy o ochronie małoletnich. Zawarty tam art. 22b nakłada obowiązek wprowadzenia tych standardów na każdy podmiot zarządzający placówką oświatową, opiekuńczą, wychowawczą, artystyczną, medyczną, sportową, religijną, turystyczną, do której uczęszczają, w której przebywają lub mogą przebywać małoletni, na organizatorów działalności o takim charakterze, a także organizatorów działalności związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich, podmiot prowadzący usługi noclegowo-hotelarskie oraz turystyczne. Ten szczególny środek oznacza, że wszystkie wyżej wymienione placówki lub prowadzący wymienione w nim typy działalności muszą posiadać ustalone procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem. Aby spełnić wymogi ustawowe i zrealizować cel, który przyświecał ich wprowadzeniu, standardy muszą obejmować zarówno środki o charakterze profilaktycznym, jak i interwencyjnym, procedury zawiadamiania właściwych organów oraz natychmiastowej pomocy skrzywdzonemu, jego bliskim (o ile nie są krzywdzicielami), a także, jeżeli sytuacja tego wymaga, wsparcie otoczenia.

Standardy ochrony dzieci obejmują zarówno aspekty uniwersalne, takie same bez względu na typ podmiotu, zdefiniowanego w art. 22b ustawy o ochronie małoletnich, jak i aspekty specyficzne dla poszczególnych miejsc. Na stronach Ministerstwa Sprawiedliwości dostępne są wytyczne do standardów dla rozmaitych rodzajów placówek (Ministerstwo Sprawiedliwości, 2024), co stanowi ogromną pomoc w dostosowaniu standardów ochrony dzieci do specyfiki danego podmiotu. Także organizacje pozarządowe, jak np. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, publikuje liczne materiały pomocnicze w formie dokumentów oraz nagrań audiowizualnych, dotyczące zasad opracowania standardów (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, 2024).

Ustawodawca miał świadomość, że w standardach tworzonych w placówkach lub miejscach, gdzie małoletni przebywają regularnie lub czasowo oraz mają styczność z innymi małoletnimi, muszą także znaleźć się wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone, ponadto zasady właściwego korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem

do internetu, procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi w internecie oraz utrwalonymi w innej formie. Jest to istotne dlatego, iż małeletni mogą w sposób znaczący różnić się wiedzą na powyższe tematy bądź mieć wykształcone nieprawidłowe lub wprost szkodliwe nawyki, które należy skorygować. Dlatego personel placówek, w których mają obowiązywać Standardy Ochrony Małoletnich, powinien opracować je wspólnie z małoletnimi podopiecznymi lub wychowankami, a także z ich rodzicami lub opiekunami. Ta współpraca ma mieć dla wszystkich wskazanych stron walor edukacyjny, zapewnić zrozumiałość standardów dla dzieci i być napisana prostym, dostosowanym do nich językiem. Standardy powinny być przygotowane także w wersjach skróconych, w tym rysunkowych, przyjaznych dla najmłodszych odbiorców.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 23b ustawy o ochronie małoletnich za niewykonanie obowiązku wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich grozi kara grzywny do 250 zł lub kara nagany, natomiast w razie ponownego stwierdzenia niewykonania obowiązku osoba odpowiedzialna podlega karze grzywny nie niższej niż 1000 zł. Niezależnie od powyższego, kluczowe jest zrozumienie celu ustawy, jakim jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem. Zapewnienie osobom poniżej 18. roku życia bezpieczeństwa leży w interesie całego społeczeństwa i to organy władzy publicznej są odpowiedzialne za tworzenie regulacji, które mają służyć skutecznej ochronie dzieci przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją¹. W tym sensie przepisy ustawy o ochronie małoletnich nie tylko wprowadzają szczególne środki ochrony dzieci, ale też mają dwojaki cel edukacyjny – wzbudzenie w społeczeństwie potrzeby reagowania na wszelkie przejawy krzywdzenia dzieci, a także uczenie dzieci zasad bezpiecznych relacji oraz rozpoznawania, gdy inne osoby (zarówno rówieśnicy, jak i osoby dorosłe) zachowują się wobec nich w sposób nieprawidłowy i naruszający ich granice fizyczności lub intymności.

2. Zasady właściwego traktowania dzieci przez dorosłych opiekunów

Wśród wspomnianych wyżej, uniwersalnych aspektów Standardów Ochrony Małoletnich są te związane z określonym postępowaniem wobec dzieci przez osoby pracujące w danej placówce. Wynikają one z zasad nacechowanego szacunkiem równego traktowania bez względu na posiadanie przez nie cech związanych z ich

1 Por. art. 72 Konstytucji RP, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483> (dostęp: 29.10.2025 r.).

wiekem, pochodzeniem narodowym i etnicznym, statusem społecznym, sytuacją rodzinną, językiem, jakim się posługują, wyglądem, przekonaniami, wyznawanym systemem wartości czy religią (lub postawą ateistyczną), orientacją seksualną, ich stanem zdrowia i ewentualnymi specjalnymi potrzebami, jakie z niego wynikają (niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnością ruchową, całościowymi zaburzeniami rozwoju itp.). Żadna z tych cech nie powinna wpływać na to, czy i na ile dzieciom okazuje się troskę o ich dobro i prawidłowy rozwój, szacunek dla ich ewentualnej inności czy sposobu spostrzegania sytuacji lub reagowania, wynikających z bycia osobą niepełnoletnią. Traktowanie dziecka z szacunkiem oznacza oferowanie mu należytej uwagi, nielekceważenie jego potrzeb, opinii, oczekiwań, unikanie narzucania mu własnej perspektywy i ocen danej sytuacji (Hernandez, 2024; *Konwencja o prawach dziecka*, 1989). Niewłaściwym traktowaniem dziecka jest także wyřęczanie go w rozmaitych czynnościach, do wykonania których ma ono kompetencje, bądź stosowanie nad nim nadzoru, wykraczającego poza niezbędny zakres. W sytuacjach, gdy dziecko potrzebuje pomocy w czynnościach samoobsługowych lub higienicznych, wynikających z jego wieku lub wyzwań rozwojowych, należy tej pomocy udzielić w sposób jak najmniej ingerujący w jego prywatność, unikając takiego postępowania, które spowoduje, że będzie ono odczuwało dyskomfort, czuło się upokorzone lub narazi je to na wyśmiewanie przez inne dzieci. Jednocześnie, zgodnie z wymogami standardów, o wykonywaniu tych czynności powinny wiedzieć inne osoby z personelu, tak by zachować możliwość kontroli ich przebiegu. Wskazane jest także, by zakres i przebieg tej pomocy był uprzednio omówiony z opiekunami prawnymi lub opiekunami faktycznymi dziecka.

W komunikacji z każdym dzieckiem istotne jest dostosowywanie sposobu mówienia do jego możliwości rozwojowych – język musi być dla niego zrozumiały, przystępny, pozbawiony skomplikowanej terminologii. Jeżeli w przypadku danego dziecka jest to uzasadnione, należy pomóc mu w rozmowie poprzez skorzystanie ze wsparcia tłumacza języka obcego lub tłumaczy z zakresu komunikacji wspomagającej lub alternatywnej (Borzęcka, 2016; Jankosz, 2017; Pilch, Duda, 2024). Jednocześnie komunikacja z dzieckiem powinna dawać mu przestrzeń do swobodnych wypowiedzi, wyrażenia swoich oczekiwań, a także sprzeciwu bez wygłaszania przez osoby dorosłe komentarzy i ocen, które może ono odebrać jako lekceważące, wartościujące i spowodować, iż wycofa się ono z kontaktu. Należy pamiętać, że zaufanie buduje się w sytuacjach neutralnych, codziennych, co zwiększa prawdopodobieństwo, że w razie wystąpienia problemów (np. doświadczenia przez dziecko jakiejś formy przemocy) dziecko zwróci się o pomoc do osoby dorosłej.

Istnieją także pewne uniwersalne zasady dotyczące przyjmowania dziecka do placówki, instytucji, organizacji itp., prowadzącej działalność zdefiniowaną w art. 22b ustawy o ochronie małoletnich. Każde dziecko przy przyjęciu powinno otrzymywać – w sposób dla niego zrozumiały i dostosowany do jego możliwości poznawczych – informację o panujących w tym miejscu zasadach, a także o jego prawach i obowiązkach oraz o możliwościach uzyskania pomocy. Dziecko powinno także zostać poinformowane, czym skutkuje naruszanie panujących zasad bądź zachowanie niezgodne z normami. Należy się przy tym upewnić, że wszystkie te informacje były dla niego zrozumiałe, a także umożliwić mu zadanie pytań lub zgłoszenie wątpliwości. Bardzo istotne jest, by podopieczny danej placówki zrozumiał, w jaki sposób powinien się zachować, jeśli znajdzie się w sytuacji, którą odbierze jako zagrożającą jego bezpieczeństwu, lub będzie świadkiem zdarzeń, które w jego ocenie są niebezpieczne dla innych. Powinien także wiedzieć, jakie zachowania mogą zostać ocenione jako naruszające granice prywatności innych osób, jakie zachowania rozumiemy jako krzywdzące, sprawiające ból lub cierpienie fizyczne bądź psychiczne.

W Standardach Ochrony Małoletnich dla każdego rodzaju placówki, instytucji lub organizacji powinny być także opisane zachowania niedopuszczalne wobec dzieci ze strony personelu. Dla większości osób dorosłych są one zapewne oczywiste i może się wydawać, iż przez to zbędne do zdefiniowania. Należy jednak mieć na względzie, że SOM mają mieć także walor edukacyjny zarówno dla osób dorosłych, w tym opiekunów dzieci, którzy z szeregu powodów mogą nie znać określonych zasad postępowania, jak i dla dzieci, które – np. z powodu rozmaitych nieprawidłowości opiekuńczo-wychowawczych i zaniedbań środowiskowych (Cudak, 2011, Arczewska, 2019) – mogą nie wiedzieć, iż pewne zachowania osób dorosłych są niedopuszczalne. Ujęcie w Standardach Ochrony Małoletnich katalogu zachowań, jakich osoby dorosłe nie mogą się wobec nich dopuszczać, ma także walor prewencyjny, czyli ma za zadanie ograniczenie stosowania argumentu o braku wiedzy o nieprawidłowości danych zachowań jako formy tłumaczenia np. stosowania kar cielesnych.

Niedopuszczalne ze strony osób dorosłych wobec dzieci są wszelkie zachowania, które mają na celu ich zawstydzenie, upokorzenie, deprecjonują je bądź są jakąkolwiek inną formą przemocy psychicznej, fizycznej, wykorzystywania lub wyzyskiwania seksualnego. W związku z tym w SOM niezbędne jest opisanie tego, czym jest niewłaściwy lub niestosowny kontakt fizyczny z dzieckiem, a jaki jest dopuszczalny. Jednocześnie trzeba mieć na uwadze, że rozmaite typy podmiotów, zdefiniowanych w art. 22b ustawy o ochronie małoletnich, muszą dostosować te zasady do charakteru i rodzaju placówki lub prowadzonej działalności (na co wskazuje art. 22c cytowanej ustawy), gdyż z jej specyfiki będą wynikały pewne szczególne sytuacje,

które należy uwzględnić w opracowywanych standardach (np. inne zasady kontaktu z dzieckiem zostaną opisane w żłobkach, a inne w placówkach, do których uczęszczają nastolatki; inne granice dopuszczalnego kontaktu fizycznego istnieją w instytucjach opiekuńczo-wychowawczych, a inne np. na oddziałach szpitalnych, gdzie może pojawić się konieczność ograniczenia swobody ruchu dziecka czy narzucenia mu zjedzenia posiłku nawet w formie przymusowego karmienia).

Należy podkreślić, gdyż jest to częstym obszarem nieporozumień i wątpliwości, że Standardy Ochrony Małoletnich nie zakazują dotykania dzieci. Są natomiast pewne zasady bezpiecznego dotyku, których trzeba przestrzegać. Przede wszystkim dopuszczalny jest kontakt fizyczny wynikający z potrzeby lub inicjatywy dziecka, a nie osoby dorosłej. Opiekun może zainicjować kontakt fizyczny z dzieckiem, który ma na celu udzielenie mu pomocy w czynnościach samoobsługowych lub higienicznych, uspokojenie go, doraźne zabezpieczenie go przed zagrożeniem bądź powstrzymanie przez nieprawidłowymi zachowaniami, którymi może wyrządzić szkodę sobie lub innym. Wskazane jest, by do kontaktu fizycznego dochodziło w obecności innych osób, a następnie, by ta sytuacja została opisana w notatce lub sprawozdaniu (Rzecznik Praw Dziecka, 2024).

Z kolei niedopuszczalne są wszelkie zachowania mogące mieć podtekst seksualny, jak zachowywanie się w sposób prowokacyjny seksualnie bądź wprost – nawiązywanie relacji o charakterze seksualnym z małoletnim. Nie można także uczestniczyć ani nie reagować w sytuacji, gdy zdobędzie się wiedzę o tym, że samo dziecko bierze udział w jakichkolwiek nielegalnych czynnościach. Niedopuszczalne jest podawanie dziecku leków, alkoholu i wszelkich innych środków psychoaktywnych. Dla zapewnienia przejrzystości relacji z dzieckiem należy dbać o to, by nie utrzymywać z nim tego typu kontaktów, które nie mogą być monitorowane przez inne osoby. Są to np. sytuacje goszczenia dziecka we własnym domu bądź utrzymywania z nim prywatnych kontaktów poza czasem i miejscem pracy oraz poza zakresem usług świadczonych przez placówkę, do której uczęszcza. Należy unikać korzystania z prywatnych kanałów komunikacji, jak telefon niebędący własnością placówki czy osobiste komunikatory internetowe. Od zasady tej istnieje jeden wyjątek – jeżeli dziecko tą drogą zwróci się do opiekuna o pomoc, może on kontynuować kontakt z dzieckiem tak długo, aż nie udzieli mu wsparcia lub uzyska możliwość podtrzymania kontaktu z dzieckiem przez oficjalne środki komunikacji placówki (Rzecznik Praw Dziecka, 2024). Ponadto nie można dopuścić do sytuacji, w której opiekun towarzyszy dziecku w podróży pod nieobecność innych dzieci lub osób z personelu placówki. Nieakceptowalne jest również spanie osoby dorosłej w tym samym pokoju co dziecko podczas wszelkich wyjazdów wiążących się z nocowaniem.

3. Ośrodki kuratorskie

Wobec nieletniego, który wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego przed ukończeniem 17. roku życia, może zostać zastosowany środek wychowawczy w postaci skierowania do ośrodka kuratorskiego, jeżeli w ocenie sądu będzie to zgodne z jego dobrem i celowe ze względu na potrzebę jego wsparcia w procesie wychowania lub resocjalizacji (Czarnecki, 2024). Jest to środek o niskim stopniu ingerencji w życie i wychowanie nieletniego, gdyż nie powoduje zmiany jego dotychczasowego środowiska wychowawczego, a jednocześnie daje możliwość ukierunkowanych, intensywnych i systematycznych oddziaływań, tym samym stanowiąc jeden z najskuteczniejszych środków zapobiegających demoralizacji nieletnich (Kozłowski, Stasiak, 2018; Kwadrans, 2019; Kwadrans, Fajfer-Kruczek, 2021; Kobes, 2023; Stasiak, 2023). Jak wskazuje Wirkus (2023), ośrodek kuratorski sprzyja podtrzymywaniu więzi nieletniego ze środowiskiem rodzinnym, a jednocześnie umożliwia wprowadzanie korekt w metodach wychowawczych stosowanych przez jego opiekunów.

Ośrodki kuratorskie formalnie działają przy sądach rejonowych, ale poza ich lokalową siedzibą. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 978 ze zm.) są one czynne przez cały rok, w dniach i godzinach dostosowanych do rzeczywistych potrzeb nieletnich, przez co najmniej 20 godzin tygodniowo. Ustawa dopuszcza zawieszenie zajęć w na okres nieprzekraczający łącznie trzech miesięcy w roku kalendarzowym (co w praktyce najczęściej ma miejsce w okresie ferii letnich lub zimowych). Jak wskazuje art. 162 cytowanej ustawy, ośrodki kuratorskie prowadzą „działalność wychowawczą, terapeutyczną, profilaktyczną i kontrolną, zmierzając do zmiany postaw nieletnich w kierunku społecznie pożądanym, zapewniającym prawidłowy rozwój ich osobowości”. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie ośrodków kuratorskich (Dz.U. z 2022 r., poz. 2449 ze zm.) w §6 wskazuje na katalog 14 obszarów oddziaływań stosowanych w tych placówkach. Zajęcia z każdym nieletnim prowadzone są przez co najmniej cztery godziny tygodniowo w formie indywidualnej, grupowej lub środowiskowej przez kierownika ośrodka, zawodowych kuratorów sądowych, społecznych kuratorów sądowych, specjalistów lub innych osób wspierających działalność ośrodka. Zajęcia wychowawcze, korekcyjno-edukacyjne, psychoedukacyjne i socjoterapeutyczne odbywają się zarówno w ośrodku, jak i poza nim (§6 ust. 6 rozporządzenia) poprzez udział w lokalnych wydarzeniach kulturalnych czy sportowych, ale także w formie wycieczek czy półkolonii (§5 ust. 1 rozporządzenia). W celu realizacji tych zadań kadra ośrodków

współpracuje w szczególności z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, pracodawcami, szkołami, instytucjami państwowymi i samorządowymi (Kwadrans, 2024).

Cel oraz zakres działalności ośrodków kuratorskich wskazują, iż zaliczają się one do podmiotów ujętych w art. 22b Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 1802 ze zm., dalej: ustawa o ochronie małoletnich) jako tych, które są zobowiązane do wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich².

4. Standardy ochrony dzieci w ośrodkach kuratorskich

4.1. Szczególna rola standardów w ochronie nieletnich

Ośrodki kuratorskie, jak opisano wyżej, prowadzą działalność wychowawczą, korekcyjno-edukacyjną, psychoedukacyjną i socjoterapeutyczną wobec nieletnich. Są to osoby niepełnoletnie na ogół o szczególnych cechach, będących następstwem doświadczania rozmaitych form nieprawidłowości opiekuńczo-wychowawczych, często od najwcześniejszych okresów życia, a także przemocy i zaniedbań (Arczewska, 2019; Kwadrans, Fajfer-Kruczek, 2021; Wójcik, Szumił, 2023), które skutkowały pojawieniem się zakłóceń w różnych obszarach ich rozwoju (poznawczym, emocjonalno-społecznym, seksualnym). W związku z tym mogą ujawniać m.in. zaburzenia zachowania, nieprawidłowości w kształtującej się osobowości, zaburzenia emocjonalne, niewłaściwe zachowania seksualne, uzależnienia, które doprowadziły do popełnienia przez nich czynów karalnych (Czarnecki, 2024; Kwadrans, 2024; Wirkus, 2023, 2025). Wskazane czynniki powodują, że nieletni są grupą szczególnie wymagającą w zakresie dopracowania standardów ochrony dzieci w placówkach, które się nimi zajmują, i to zarówno od strony zabezpieczenia ich praw i bezpieczeństwa w kontakcie z dorosłymi opiekunami oraz innymi wychowankami, jak i zabezpieczenia innych wychowanków przed zachowaniami nieletnich, którzy mogą z powodu ujawnianych trudności lub w celu osiągnięcia doraźnych korzyści podejmować nieprawidłowe działania lub próbować oskarżać innych nieletnich o niewłaściwe zachowania wobec nich. Ponadto należy pamiętać, że do ośrodka kuratorskiego

2 Art. 22b Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 978 ze zm.) wprowadza narzędzie ochrony dzieci w postaci Standardów Ochrony Małoletnich. Z uwagi na przedmiot niniejszego i kolejnego rozdziału i w celu uniknięcia naprzemiennie używania określenia „małoletni” i „nieletni”, autorzy będą posługiwać się określeniem „nieletni”, opracowanie bowiem odnosi się do standardów ochrony dzieci w ośrodkach kuratorskich, będących jednym ze środków wychowawczych stosowanych wobec nieletnich.

może zostać skierowany nieletni z tak specyficznymi trudnościami lub zakłóceniami funkcjonowania, że zajdzie konieczność aktualizowania standardów nawet co kilka miesięcy. Stąd standardy ochrony dzieci powinny być dostosowane do specyfiki działalności tych placówek, a przy ich opracowywaniu należy kłaść szczególny nacisk na współpracę z uczęszczającymi tam nieletnimi. Zaangażowanie ich w tworzenie standardów będzie miało zarówno walor edukacyjny, jak i prewencyjny. W ten sposób zapoznają się z zasadami bezpiecznych relacji rówieśniczych, będą mogli je wspólnie przedyskutować i samodzielnie zdefiniować, jakie zachowania mają cechy przemocy rówieśniczej i są niedopuszczalne. Może się to okazać nieocenionym elementem edukacji w zakresie nawiązywania i podtrzymywania prawidłowych relacji społecznych, czynnikiem sprzyjającym tworzeniu właściwej atmosfery w grupie wychowanków i zwiększania ich poczucia bezpieczeństwa, a także zaufania do opiekunów. Ponadto współtworzenie tych zasad spowoduje, iż nieletni będą się z nimi w większym zakresie utożsamiali i tym samym je respektowali, niż gdyby zostały im narzucone z zewnątrz (Tłuściak-Deliowska, 2022). Podczas opracowywania standardów wychowankowie zyskają także okazję, by wskazać, jakie zachowania ze strony osób dorosłych są dla nich nieakceptowalne. Należy mieć na uwadze, iż nieletni mogą mieć np. szczególne oczekiwania w zakresie nieprzekraczania granic kontaktu fizycznego z nimi, wynikające z ich uprzednich negatywnych doświadczeń, które mogą nie przyjść na myśl osobom dorosłym. Ich oczekiwania w tym zakresie należy uwzględnić w opracowywanym dokumencie. Jednocześnie pozwoli to na uświadomienie nieletnim, że istnieją także granice akceptowalnej relacji z osobami dorosłymi i powinni brać pod uwagę ich nienaruszanie w relacji z opiekunami.

Wszystkie wzory i wytyczne dotyczące tworzenia standardów ochrony dzieci zawierają wskazania dotyczące oddziaływań edukacyjnych w zakresie ochrony przed krzywdzeniem. Nabiera to szczególnego znaczenia w odniesieniu do procedur tworzonych w ośrodkach kuratorskich przez omawianą wyżej specyfikę osób nieletnich, trafiających do tych placówek. Wszelkie zaniedbania i nieprawidłowości opiekuńczo-wychowawcze i środowiskowe, na które narażone było wiele z tych dzieci, powoduje, iż mogą one nie wiedzieć, czym są zachowania nieprawidłowe, jak powinny postępować, gdy doznają przemocy lub są jej świadkiem bądź mieć błędne przekonania na ten temat. Nieletni mogą mieć bardziej niż inne dzieci ograniczone kompetencje społeczne, nawiązywać nieprawidłowe relacje rówieśnicze lub przeciwnie – unikać wchodzenia w interakcje. Mogą korzystać z internetu w sposób szczególnie szkodliwy nie tylko w zakresie spędzania w nim czasu, ale także podejmowanych tam aktywności, jak hazard, pornografia, szukanie dostępu do używek, cyberbullying i in. (Wirkus, 2023, 2025; Hernandez, 2024). Mogą także uważać,

na skutek przeszłych doświadczeń, że osoby dorosłe nie są godne zaufania i nie należy zwracać się do nich o pomoc bez względu na to, co się dzieje, tylko próbować radzić sobie samodzielnie. Stąd – poza omówionym wyżej zaangażowaniem ich we współtworzenie standardów – należy zagwarantować im szeroką ofertę zajęć podnoszących ich kompetencje we wskazanych obszarach. Szczególnie istotne jest przede wszystkim przekazanie nieletnim wiedzy, jakie zachowania są nieprawidłowe, co jest przemocą, jakie są właściwe i niewłaściwe sposoby reagowania na to, co ich spotyka. Wielu podopiecznych ośrodków może wymagać podstawowej edukacji psychospołecznej z zakresu umiejętności identyfikowania, nazywania, adaptacyjnego ujawniania i komunikowania własnych emocji, rozpoznawania i szanowania uczuć innych osób, kształtowania zachowań empatycznych, rozpoznawania granic akceptacji różnych zachowań u innych osób, kompetencji w nawiązywaniu i podtrzymywaniu prawidłowych relacji społecznych, a także umiejętności szukania pomocy i wsparcia. Powinni mieć zajęcia z szeroko pojętej higieny cyfrowej, zagrożeń wynikających z problematycznego używania internetu, nawiązywania w nim kontaktów, przesyłania swoich zdjęć czy danych osobowych.

Nieletnich należy nauczyć właściwych, adaptacyjnych i prospołecznych sposobów postępowania w sytuacji, gdy doznają przemocy lub się jej obawiają, bez względu na to, czy dochodzi do tego ze strony pracownika ośrodka, innego wychowanka, czy jakiegokolwiek innej osoby dorosłej, w tym opiekunów prawnych lub faktycznych. Trzeba ich uwrażliwić na to, iż zaobserwowanie, że inna osoba doświadcza opisywanych nieprawidłowych zachowań, również wymaga odpowiedniej reakcji. Nieletni przebywający w ośrodku kuratorskim powinni mieć jasno wskazane, iż mają prawo i możliwość rozmowy na ten temat z personelem ośrodka, a ten podejmie stosowne działania ukierunkowane na udzielenie im wsparcia. Co istotne, nieletni mogą nie od razu przyjąć i uwierzyć, że rzeczywiście wolno im prosić o pomoc; dopiero doświadczenie właściwego traktowania ze strony personelu i obserwowanie zachowań wskazujących na podmiotowe traktowanie innych wychowanków placówki może z czasem spowodować, iż będą bardziej skłonni zgłosić jakieś nieprawidłowości. Stąd należy pamiętać, że jeżeli mimo upływu czasu od wprowadzenia standardów ochrony dzieci w ośrodku kuratorskim nikt nie zgłasza interwencji, to należy rozważyć, czy jest możliwe, że nie wystąpiły żadne powody do zgłaszania niewłaściwych zachowań, czy też – mimo wprowadzenia SOM – nieletni wciąż nie mają na tyle zaufania do opiekunów, by zgłaszać naruszenia, bądź zaproponowane procedury zgłaszania nie w pełni odpowiadają na potrzeby wychowanków, więc z nich nie korzystają mimo istniejących potrzeb.

4.2. Profilaktyka przemocy i reagowanie na sytuacje trudne

Personel ośrodka kuratorskiego powinien podjąć działania od momentu skierowania nieletniego do placówki, których celem jest jak najlepsze zapoznanie się z jego indywidualnymi cechami. Na podstawie otrzymanej dokumentacji oraz – w miarę możliwości – rozmowy z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi należy zwrócić uwagę w szczególności na informacje dotyczące jego funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego i społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem wszelkich specyficznych dla tego nieletniego trudności i dotychczasowych diagnoz, np. w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych. Istotne do przeanalizowania są informacje dotyczące typowych dla tego nieletniego sposobów regulacji emocji – w tym zwłaszcza tych nieadaptacyjnych, wynikających z nieprawidłowej socjalizacji lub zakłóceń w rozwoju, danych dotyczących tego, co na ogół może powodować utratę jego kontroli nad emocjami i zachowaniem i jak wówczas postępuje. Istotne mogą być także informacje na temat sposobu reakcji na bliskość fizyczną innych osób, gdyż ze względu na trudne przeszłe doświadczenia może pojawiać się u niego strach, agresja lub przeciwnie – nadmierna, nieadekwatna bliskość i tendencja do przekraczania granic akceptowalnego kontaktu fizycznego. Zgromadzenie tych danych dotyczących indywidualnych cech i właściwości nieletniego jest istotne do zdefiniowania potencjalnych trudności wynikających zarówno z jego sposobu reagowania, jak i z tego, jak typowy dla niego sposób funkcjonowania może wpłynąć na inne osoby będące pod opieką placówki. Pozwoli to na przygotowanie strategii na wypadek wystąpienia sytuacji trudnych lub wprost zagrażających bezpieczeństwu tego nieletniego lub innych osób obecnych w ośrodku kuratorskim.

U nieletnich istnieje realne ryzyko występowania zachowań trudnych, w tym agresywnych, autoagresywnych bądź problemowych zachowań seksualnych. Dlatego dla każdego nowo przyjmowanego nieletniego, na podstawie odstępných informacji na temat jego funkcjonowania oraz – w miarę możliwości – we współpracy z jego rodzicami/opiekunami, należy opracować listę czynników ryzyka mogących wywołać takie reakcje, a także indywidualną procedurę interweniowania, której celem jest wypracowanie listy sposobów niedopuszczających do wystąpienia danego zachowania trudnego, dostosowanej do konkretnego małegoletniego, możliwie najmniej dla niego nieprzyjemnych i skoncentrowanych na budowaniu relacji w atmosferze szacunku i zaufania. Niezbędne jest stałe obserwowanie nieletnich i w sytuacji, gdy u danego wychowanka pojawiają się zachowania wskazujące na doświadczanie przez niego wzmożonego napięcia, zdenerwowania lub innych, charakterystycznych dla niego reakcji, które mogą być sygnałem wystąpienia zachowań

trudnych, agresywnych lub autoagresywnych, najistotniejsze jest podjęcie działań profilaktycznych. Mają one na celu zapobiegnięcie eskalacji zachowań nieletniego, które w pewnych indywidualnych przypadkach mogą stać się z upływem czasu coraz bardziej intensywne i tym samym coraz trudniejsze do wygaszenia. Optymalne będzie, jeżeli w takiej sytuacji opiekun skorzysta z opisywanych wyżej informacji na temat danego wychowanka, które pomogą dostosować do niego sposób reagowania, a także ochronę innych osób przed skutkami jego reakcji. W różnych sytuacjach może to być rozmowa wyciszająca, zapewnienie ustronnego, spokojnego miejsca z dala od oddziałujących na niego negatywnych bodźców, zaproponowanie alternatywnych aktywności, mających odwrócić jego uwagę od źródła stresu, lub inne, indywidualnie dostosowane metody.

Jak wskazuje art. 22c ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie małoletnich, każda placówka musi mieć osobę wyznaczoną do składania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Niemniej każdy z personelu placówki ma obowiązek zareagowania, gdy jest świadkiem jakiegokolwiek formy przemocy bądź został o tego typu zdarzeniu poinformowany. Jest wówczas zobowiązany do podjęcia próby przerwania tej sytuacji i zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim zaangażowanym w nią osobom oraz świadkom, a także temu nieletniemu, który prezentuje trudne, agresywne zachowanie. Dopiero po podjęciu tych niezbędnych czynności, bądź w sytuacji, gdy okazują się one niewystarczające do wyciszenia wychowanka ośrodka nawet z pomocą innych członków personelu, informuje się o wystąpieniu zdarzenia osobę zobowiązaną do działań interwencyjnych.

4.3. Ścieżka możliwego reagowania na incydenty związane z przemocą

U nieletnich, jak wspomniano wyżej, istnieje podwyższone ryzyko wystąpienia zachowań bardzo agresywnych, gwałtownie eskalujących, nieproporcjonalnych do oddziałującego na nich bodźca. Mogą one być szczególnie trudne do opanowania, a jednocześnie stwarzać realne zagrożenia dla zdrowia, a nawet życia, zarówno dziecka doświadczającego tych nasilonych emocji, jak i dla osób w jego najbliższym otoczeniu. Jeżeli jest to wówczas możliwe i potrzebne, a zarazem bezpieczne dla wszystkich zaangażowanych w to osób – w tym interweniujących pracowników – można podjąć próbę zastosowania możliwie jak najmniej dotkliwej formy przerwania aktu agresji (np. poprzez fizyczne przytrzymanie agresywnego nieletniego, natomiast niedopuszczalne jest używanie wobec niego jakichkolwiek form przemocy fizycznej). Jednocześnie należy niezwłocznie wezwać pogotowie ratunkowe lub policję, a jeżeli będzie to konieczne, to przed przyjazdem tych służb udzielić pomocy

przedmedycznej tym osobom, które tego wymagają. Niezbędne może być także udzielenie wsparcia psychologicznego wszystkim uczestnikom zdarzenia.

Po uspokojeniu nieletniego i bezpiecznym dla wszystkich zakończeniu sytuacji kryzysowej należy przeprowadzić z nim rozmowę, stwarzając mu możliwość swobodnego przedstawienia własnego punktu widzenia na to, dlaczego doszło do tego zdarzenia i dlaczego miało ono określony przebieg. Powinno się to odbyć w spokojnym, zapewniającym intymność miejscu, bez presji czasu. Nieletni musi mieć możliwość wyrażania emocji, obaw, złości w akceptującej atmosferze, bez krytyki, ocen czy przerywania ze strony opiekuna czy umniejszania wagi tego wydarzenia dla wychowanka ośrodka kuratorskiego. Taki sposób przeprowadzania rozmowy ułatwi znajomość indywidualnych sposobów regulacji emocji tego nieletniego, takich jak np. potrzeba chodzenia po pokoju, obgryzanie paznokci, machanie nogą, stukanie palcami czy dłońmi o blat stołu, kręcenie się na krześle, nasilone przeklinanie itp. Ważne, by akceptować te zachowania u dziecka i nie próbować ich korygować, gdyż może to zaburzyć przebieg rozmowy i spowodować wycofanie się nieletniego z kontaktu. Jedynymi zachowaniami, które trzeba korygować na bieżąco, są działania agresywne lub autoagresywne. W toku całej rozmowy nieletni powinien otrzymywać od opiekunów wsparcie, a do czasu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji i wyciszenia towarzyszących jej emocji nie może zostać bez opieki i nadzoru ze strony personelu ośrodka kuratorskiego. Przebieg całego zdarzenia powinien zostać utrwalony w notatce, a o sytuacji muszą zostać poinformowani opiekunowie prawni nieletniego (Kluczyńska, Zabłocka-Żytka, 2020; Glasnapp, 2024).

5. Podsumowanie

Znowelizowana ustawa o ochronie małoletnich wprowadziła szczególne środki skoncentrowane na kompleksowej ochronie dzieci przed krzywdzeniem. Dostarcza ona instrumentów i narzędzi do zabezpieczenia dzieci przed wszelkimi formami przemocy, traktując je przy tym podmiotowo i dając im możliwość współuczestniczenia w tworzeniu zasad służących do ochrony przed niewłaściwym traktowaniem. Szczególnym środkiem ochrony są Standardy Ochrony Małoletnich, które mają być tworzone dla dzieci i z dziećmi, z koncentracją na ich potrzebach i oczekiwaniach. Opisana specyfika Standardów Ochrony Małoletnich w ośrodkach kuratorskich stanowi doskonały przykład, dlaczego muszą być one zindywidualizowane i tworzone od podstaw zgodnie ze specyfiką placówek i potrzebami podopiecznych, wobec których mają być stosowane. Tylko w ten sposób będą faktycznie służyć ochronie małoletnich, w tym tych ze szczególnymi potrzebami wynikającymi z wyzwań

rozwojowych bądź zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych, na jakie były narażone w toku rozwoju i które wpłynęły zakłócająco na ich funkcjonowanie.

E-maile autorów: mwojciechowska@ies.gov.pl (Małgorzata Wojciechowska),
mateusz.korzeniowski@ms.gov.pl (Mateusz Korzeniowski)

Bibliografia

- Arczewska, M. (2019). Zaniedbanie jako forma krzywdzenia dzieci i młodzieży. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 18(1), 9–21.
- Borzęcka, A. (2016). Komunikacja alternatywna i wspomagająca w pracy z dzieckiem ze spektrum autyzmu. *Konteksty Pedagogiczne*, 2(7), 151–161. <https://doi.org/10.19265/kp.2016.2.7.124>.
- Cudak, H. (2011). Dysfunkcje rodziny i jej zagrożenia opiekuńczo-wychowawcze. *Pedagogika Rodziny*, 1/2, 7–14.
- Czarnecki, P. (2024). Nieletni sprawca a małeletni pokrzywdzony – analiza statusu dziecka w postępowaniu przewidzianym ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 23(3), 130–160.
- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (2024). *Standardy ochrony dzieci*, <https://standardy.fdds.pl/standardy> (dostęp: 19.10.2025 r.).
- Glasnapp, J. (2024). Kiedy przemoc rodzi przemoc – krzywdzenie i surowe praktyki wychowawcze jako czynnik ryzyka rozwoju zaburzeń opozycyjno-buntowniczych. Model proaktywnego rozwiązywania problemów przez współdziałanie – metoda pracy z dzieckiem i jego środowiskiem. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 23(1), 75–106.
- Hernandez, K. (2024). Konwencja o prawach dziecka, jej respektowanie w Polsce – wybrane aspekty. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 23(3), 15–43.
- Jankosz, M. (2017). Zaburzenia mowy a potrzeba porozumiewania się. O komunikacji alternatywnej i wspomagającej. *Horyzonty Wychowania*, 16(38), 109–123. <https://doi.org/10.17399/HW.2017.163807>
- Kluczyńska, S., Zabłocka-Żytka, L. (2020). *Dziecko w sytuacji kryzysowej. Wspierająca rola pracowników oświaty*. ORE. <https://ore.edu.pl/wp-content/uploads/2021/04/dziecko-w-sytuacji-kryzysowej.-wspierajaca-rola-pracownikow-oswiaty.pdf>.
- Kobes, P. (2023). *Ośrodki kuratorskie*. W: V. Konarska-Wrzosek, (red.), *Wspieranie i resocjalizacja nieletnich. Komentarz* (s. 331–348). Wolters Kluwer.
- Kozłowski, P., Stasiak, K. (2018). *Ośrodek kuratorski. Ujęcie prawne, organizacyjne i metodyczne*. Biuro Rzecznika Praw Dziecka.
- Kwadrans, Ł. (2019). *Metody pracy wychowawczo-resocjalizacyjnej i profilaktycznej stosowane przez kuratorów sądowych wykonujących orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich*. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości.
- Kwadrans, Ł., Fajfer-Kruczek, I. (2021). *Diagnoza i metodyka w pracy kuratorów rodzinnych*. Wydawnictwo Edukacyjne Akapit.

- Kwadrański, Ł. (2024). *Skierowanie do ośrodka kuratorskiego – środek wychowawczy wykonywany przez kuratorów sądowych*. W: K. Stasiak (red.), *Metodyka pracy kuratora sądowego. Aspekty ustrojowo-organizacyjne i prawne* (s. 627–658). Wolters Kluwer.
- Ministerstwo Sprawiedliwości (2024). *Standardy ochrony dzieci – wytyczne*, <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/standardy-ochrony-maloletnich---wytyczne> (dostęp: 19.10.2025 r.).
- Pilch, A., Duda, I. (2024). *Vademecum AAC – porozumiewanie się z osobami o złożonych potrzebach w komunikowaniu się*. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości.
- Rzecznik Praw Dziecka (2024). *Webinar RPD – Standardy ochrony małoletnich. Aby dobre praktyki stały się standardem*, <https://www.youtube.com/watch?v=30UXn0ernW4> (dostęp: 19.10.2025 r.).
- Stasiak, K. (2023). Skierowanie do ośrodka kuratorskiego jako środek wychowawczy. *Probacja*, 2, 167–181.
- Tłuściak-Deliowska, A. (2022). Współpraca na rzecz zmiany, czyli o partycypacyjnych badaniach w działaniu w profilaktyce dręczenia rówieśniczego. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 21(4), 13–33.
- Wirkus, Ł. (2023). Rola kuratorów rodzinnych w zapobieganiu demoralizacji i przestępczości nieletnich – wybrane rozwiązania systemowe. *Probacja*, 2, 81–107.
- Wirkus, Ł. (2025). Programy profilaktyczno-resocjalizacyjne jako integralny element działalności metodycznej w ośrodku kuratorskim. *Probacja*, 1, 147–168.
- Wójcik, S., Szumił, S. (2023). Skala i uwarunkowania przemocy domowej wobec dzieci i wiktyimizacji pośredniej – wyniki diagnozy przemocy wobec dzieci w Polsce 2023. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 22(4), 12–36.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483).
- Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r., nr 120, poz. 526).
- Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Druk sejmowy nr 3309), <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=3309> (dostęp: 28.10.2025 r.).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie ośrodków kuratorskich (Dz.U. z 2022 r., poz. 2449 ze zm.).

Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 1802 ze zm.).

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r., poz. 560, 1228).

Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 978 ze zm.).

Standards for the Protection of Minors in Probation Centres as an Effective Tool for Safeguarding Children from Harm

The article discusses the standards for the protection of minors introduced by the Act on Counteracting the Threats of Sexual Crime and the Protection of Minors. It highlights the provisions of the Act that establish a catalogue of special protective measures for minors. The article further explores the concept of introducing standards for the protection of minors and the principles that must be met in accordance with the legislator's requirements. It notes that there is a catalogue of universal principles for the proper treatment of children by adult caregivers, derived from the Convention on the Rights of the Child. Additionally, the article explains the regulations and operational principles of probation centres, which – due to their educational, therapeutic, preventive, and supervisory activities – are classified as entities covered by Article 22b of the Act on the Protection of Minors. In the final section, the article addresses the developmental challenges faced by juveniles and emphasizes the special role of standards for the protection of minors in probation centres. These standards are crucial for safeguarding juveniles' rights and safety in their interactions with adult caregivers and other wards, as well as for protecting adults and other wards from the behaviour of juveniles. From this perspective, the article identifies the most essential elements that should be included in the standards for the protection of minors in probation centres.

Keywords:

principles for the protection of children from harm; probation centre; juvenile; rights of the child

Cytowanie:

Korzeniowski, M., Wojciechowska, M. (2025). Standardy Ochrony Małoletnich w ośrodkach kuratorskich jako skuteczne narzędzie ochrony dzieci przed krzywdzeniem. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 24(4), 89–107.

Artykuł jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa–Użycie niekomercyjne–Bez utworów zależnych 3.0 Polska.

Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości